

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Promemoria En ny lag om kommunal hamnverksamhet

FI2025/01804

Sammanfattning

- Konkurrensverket *tillstyrker* förslaget att införa en ny lag om att kommunal hamnverksamhet som bedrivs i konkurrensläge på marknaden ska bolagiseras. Konkurrensverket *tillstyrker* även förslaget att kommunal hamnverksamhet som bolagiseras ska bedrivas på affärsmässig grund och därmed undantas från självkostnadsprincipen och vinstförbudet i kommunallagen. Konkurrensverket *tillstyrker* även att verksamheten ska särredovisas från annan verksamhet.
- Konkurrensverket har *inga invändningar mot* förslaget att kommuner, trots bolagiseringsskyldigheten, får bedriva hamnverksamhet i egen regi om verksamheten främst betjänar lokala användare och inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.
- Avseende bedömningen i förslaget att Konkurrensverket med konkurrenslagen (2008:579) som grund kan pröva en kommuns underlåtenhet att bolagisera sin verksamhet vill Konkurrensverket *uppmärksamma* att enbart omständigheten att en kommun underlåter att bolagisera i enlighet med den föreslagna lagen inte i sig omfattas av Konkurrensverkets tillsyn. För att åtgärder enligt konkurrenslagen ska vara möjliga krävs att det kan föreligga en konkurrensbegränsning. Det finns vidare inget sätt för Konkurrensverket att sanktionera underlåtenhet att bolagisera en verksamhet eller att säkerställa att en bolagisering sker.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets

ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i promemorian.

Bakgrund

I promemorian lämnas förslaget om att införa en ny lag om kommunal hamnverksamhet som föreskriver bolagiseringsskyldighet för kommuner som bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden. När en kommun eller en region bedriver hamnverksamhet i ett konkurrensläge på marknaden ska den överlåta driften av verksamheten till ett kommunalt aktiebolag. Ett sådant bolag ska bedriva verksamheten på affärsmässig grund trots självkostnadsprincipen och förbudet mot att driva företag i vinstsyfte i kommunallagen (2017:725). Verksamheten ska redovisas särskilt.

Förslaget lämnas för att de svenska bestämmelserna om kommunal hamnverksamhet ska anses vara förenliga med det EU-rättsliga statsstödsregelverket. Hamnverksamhet som drivs i egen förvaltning är i dag befriad från inkomstbeskattning medan privata hamnar och kommunala hamnar i bolagsform beskattas enligt allmänna regler. Detta har väckt frågor om det svenska systemets förenlighet med statsstödsregelverket.

6.1 Bolagiseringsskyldighet och 6.2 Affärsmässiga villkor

Konkurrensverket ser positivt på och tillstyrker förslaget att införa en ny lag om att kommunal hamnverksamhet som bedrivs i konkurrensläge på marknaden ska bolagiseras. Konkurrensverket tillstyrker även förslaget att kommunal hamnverksamhet som bolagiseras ska bedrivas på affärsmässig grund och därmed undantas från självkostnadsprincipen och vinstförbudet i kommunallagen. Konkurrensverket tillstyrker även att verksamheten ska särredovisas från annan verksamhet.

Konkurrensverkets uppfattning är att risken för upplevda konkurrensproblem är mindre i branscher där det finns krav på affärsmässighet på kommunala bolag.¹ Genom förslaget blir förutsättningarna att bedriva hamnverksamhet mer konkurrensneutrala mellan offentliga och privata aktörer, vilket generellt brukar leda till att minska konfliktytorna mellan aktörerna på marknaden. Antalet klagomål Konkurrensverket tar emot avseende specialreglerad offentlig säljverksamhet har varit färre inom områden där det finns lagkrav på att kommunernas säljverksamhet ska bedrivas på ett affärsmässigt sätt.² Att färre anmälningar avseende påstådda konkurrensproblem görs inom branscher där det finns krav på affärsmässighet och särredovisning för kommunala bolag är en

¹ Konkurrensverkets rapport 2020:2, Tio år med bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet – Kommuners säljverksamhet i fokus, s. 61 ff.

² Se 7 kap. 2 § ellagen (1997:857), 38 § fjärrvärmelagen (2008:263), 2 § lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag, 1 kap. 3 § och 3 kap. 6 § lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

omständighet som talar för att en sådan reglering fyller en funktion utifrån konkurrenssynpunkt.³

Det kan tilläggas att aktuella bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen alltså är tillämpliga på kommunal och regional hamnverksamhet, oberoende av om kommunen driver verksamheten i egen regi eller i bolag, och oberoende av om det i lag anges att säljverksamheten ska bedrivas affärsmässigt eller särredovisas. Bestämmelserna avseende konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen kommer alltså fortsätta att vara tillämpliga för kommunal hamnverksamhet oavsett om den nya lagen antas eller inte. Konkurrensverket vill i det här sammanhanget också uppmärksamma förslaget om en ny reglering avseende offentlig säljverksamhet som för närvarande bereds i Regeringskansliet.⁴

6.3 Undantag från bolagiseringsskyldigheten för vissa verksamheter

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget att kommuner trots bolagiseringsskyldigheten får bedriva hamnverksamhet i egen regi om verksamheten främst betjänar lokala användare och inte kan anses påverka handeln mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

Utifrån syftet med förslaget ser Konkurrensverket inte skäl att utöka bolagiseringsskyldigheten till de hamnverksamheter som inte påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Konkurrenslagen är alltså tillämplig i sammanhanget. Enligt förarbeten till reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet följer att reglerna i princip inte omfattar ekonomiskt stöd till den egna verksamheten. Däremot kan effekten av stödet, klädd i förfarandet som den offentlige aktören tillämpar i sin säljverksamhet, komma under prövning.⁵ I enlighet med vad som anförts ovan bör därför även de kommunala hamnar som främst har lokala användare i så hög utsträckning som möjligt eftersträva konkurrensneutralitet, oaktat om de undantas från krav på bolagiseringsskyldighet, affärsmässighet och särredovisning på så sätt som följer av lagförslaget.

7 Tillsyn

Av promemorian framgår att för det fall en kommun underlåter att bolagisera sin hamnverksamhet enligt förslaget kan detta prövas enligt konkurrenslagen. Om förutsättningarna enligt konkurrenslagen är uppfyllda kan Konkurrensverket förbjuda verksamheten eller förfarandet eller förelägga kommunen att upphöra med överträdelse av ett förbud. Vidare framgår av bedömningen att Konkurrens-

³ Offentligt privat, Konkurrens i kristider, Analys i korthet 2023:5, s. 13.

⁴ Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet, Betänkande av Utredningen om nya konkurrensverktyg för väl fungerande marknader, SOU 2025:22.

⁵ Proposition 2008/09:231 *Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden m.m.*, s. 35.

verkets tillsyn enligt konkurrenslagen får anses vara tillräcklig. Mot bakgrund av ovanstående lämnas inte förslag på några särskilda tillsynsbestämmelser.

Konkurrensverket vill betona att verket kan pröva kommunal hamnverksamhet enligt konkurrenslagen oavsett om hamnverksamheten bedrivs i kommunal regi eller i bolag. Men enbart omständigheten att en kommun underlåter att bolagisera sin hamnverksamhet i enlighet med den nya lagen är inte tillräcklig för att Konkurrensverket ska kunna ingripa. Konkurrenslagen är tillämplig om det finns en misstanke om konkurrensbegränsning. Underlåtenhet att bolagisera i enlighet med den föreslagna lagen omfattas inte i sig av Konkurrensverkets tillsyn. Det finns vidare inget sätt för Konkurrensverket att sanktionera underlåtenhet att bolagisera en verksamhet eller att säkerställa att en bolagisering sker. Frågan om ett eventuellt behov av annan tillsyn över den föreslagna regleringen kan därför behöva beaktas i den fortsatta beredningen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga juristen Lovisa Eriksson.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namn-underskrift.

Marie Östman